

O'QITUVCHINING OTA-ONALAR BILAN ISHLASH

REJA:

1. Oilada bola tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.
2. O'qituvchining ota-onalar bilan bola tarbiyasida hamkorlik qilish yo'llari.
3. Jamoatchilik va ota-onalarni bolalar jamoalari bilan tarbiyaviy ishlarga jalb etish.

Mavzuga oid tayanch iboralar va tushunchalar.

Xalq pedagogikasi, oila yili, milliy tarbiya, xalq universitetlari, ota-onalar lektoriysi, ota-onalar majlisi, ota-onlar qo'mitasi, «bir bolaga etti mahalla – ota-ona», mahalla tarbiyasi, ijtimoiy muhit, oila etikasi, oilada ruhiy holat.

Mavzuga oid muammolar:

1. Maktab va oila o'rtasida, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasida hamkorlik bo'lishi zarur. Bu bola ta'lim-tarbiyasining samaradorligini oshiradi. Bunday hamkorlikning qanday shakllari va usullarini bilasiz?. Siz eng samarali deb qaysilarini hisoblaysiz?
2. O'quvchilarning ta'lim-tarbiyasini takomillashtirish maqsadida o'qituvchining o'quvchi uyiga borishi, yoki ota-onalari maktabga taklif etilishi mumkin. Qanday hollarda o'qituvchining o'quvchi uyiga borishi, bunda o'zini qanday holatda tutishi, muloqotning qaysi usullaridan foydalanishi to'g'ri deb sanaysiz?. Qachon ota-onaning maktabga chaqirilgani ma'qul bo'ladi?
3. Ota-onalar kengashi yig'ilishida bir-biri bilan chiqisha olmaydigan ikki o'quvchining ota-onalari urishib qolishdi. Ota-onalar kengashi ikki tarafga bo'lindi, bir-birlarini qoralashdi. Sinf rahbari vaziyatni o'nglash uchun nima qilishi kerak?

1-savol bo'yicha dars maqsadi:

Oilada bola tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslarini tushuntirish. Xalq pedagogikasi namunalarida, islom ta'limotida, oilada, bolaga tarbiya berishning mohiyati qanday ifodalanganligi izohlanadi.

Yoshlarda ota-onalariga, tugʻishganlariga mehr-muhabbatli boʻlish hissi shakllantiriladi. Oʻz oilasi, mahallasi, mahalladoshlarini hurmat qilishga odatlantirish.

Identiv oʻquv maqsadlari:

1. Oilada bola tarbiyalashning ilmiy pedagogik asoslarini soʻzlab beradi.
2. Oilaning milliy tarbiya berishdagi va yoshlarni komil insonlarga aylantirishdagi oʻrnini ajratib koʻrsatadi.
3. Xalq pedagogikasi namunalari va islom taʼlimotida oilaning bola tarbiyasidagi ahamiyatini izohlaydi.

1-savol bayoni:

Oila paydo boʻlganga qadar bola tarbiyasi ijtimoiy tarzda amalga oshiriladi. Bola qabila yoki urugʻning aʼzosi sanalib, shu jamoaning ehtiyoji va anʼanalari asosida koʻpchilik tomonidan tarbiyalangan. Inson ongli hayotining maʼlum bir bosqichida oila paydo boʻlgan. Oila – er va ayolning birgalikda yashash, oʻzaro muhabbat koʻrsatish, nasl qoldirish, farzand tarbiyalash va jamiyatning bir boʻlagi sifatida faoliyat yuritish maqsadida tuziladigan ittifoqidir. Oilaning paydo boʻlishi yoshlarga tarbiya berishda inqilobiy oʻzgarishlarni keltirib chiqardi. Ijtimoiy tarbiyaga oila tarbiyasi qoʻshildi. Sekin-asta tajriba toʻplandi. Ayrim olimlar bu tajribalarni umumlashtirib, oilada bola tarbiyalashning nazariy asoslarini ishlab chiqishga harakat qildilar.

Jamiyatimizda yuz berayotgan hayotiy oʻzgarishlar, istiqbollar nuqtai-nazaridan kelib chiqib, bola tarbiyasida oilaning vazifalarini quyidagicha ifodalash mumkin:

- oilada sogʻlom muhit boʻlishi, milliy ruh va oʻzbekona turmush tarzini hisobga olish, farzandlar uchun ota-ona har tomonlama oʻrnak boʻla olishi, farzandda ota-onasiga, vataniga muhabbat tuygʻusini shakllantirish, oʻzaro gʻamxoʻr boʻlish;
- oilada huquqiy tarbiyani yaxshilash;
- farzandlarga chuqur dunyoviy bilim asoslarini berish, maʼrifiy va maʼnaviy, madaniyatli boʻlib etishishlarini taʼminlash;

- bolalar bo'sh vaqtlarini pedagogik nuqtai nazardan kelib chiqib, unumli tashkil qilish;
- farzandlarda mavjud bo'lgan iste'dod kurtaklarini rivojlantirish uchun zarur sharoitlar yaratish;

Ota-onalar o'zlarining pedagogik va psixologik bilimlarini doimo oshirib borishga mas'uldirlar.

Ota-onaning farzand oldidagi burchi o'zbekona ta'bir bilan aytganda, quyidagicha ifodalanadi: farzandga yaxshi nom qo'yish, yaxshi muallim qo'liga topshirib savodini chiqarish, ilimli, kasb-hunarli, boshini ikki va uyli-joyli qilishdan iboratdir.

Nazorat savollari:

- 1.Oila - davlat va jamiyatning bir bo'lagi sifatida bola tarbiyasiga mas'uldir. Unda ota va onaning tarbiyaviy ta'siri alohida ahamiyatga ega. Sizningcha bola tarbiyasida qaysi birining roli ustun turadi?
- 2.Inson hayotining dastlabki davrlarida yoshlarga tarbiya qanday berilgan?
- 3.Islom ta'limotida oilada bolalarga tarbiya berish haqidagi fikrlardan namunalar keltiring va ularni pedagogik nuqtai nazardan tahlil qiling.
- 4.Janob paygambarimizning (SAV) "Yaxshilikni onangga qil, yana onangga, yana onangga qil, keyin otangga" hadislarini sharhlab bering.
5. Yoshlarning komil insonlar bo'lib shakllanishlarida oila, maktab, jamoatchilik hamkorligini yozma bayon eting.

2-savol bo'yicha darsning maqsadi:

Bola tarbiyasida o'qituvchi va ota-onalar hamkorligi muhim pedagogik muammo ekanligi, bunda o'qituvchining mahorati katta ahamiyatga egaligini talabalar ongiga etkazish. Talabalarda ota-onalar bilan bola tarbiyasiga doir tadbirlar o'tkazish ko'nikmalarini hosil qilish.

Talabalarning olgan nazariy bilimlarini amaliyotga tatbiq etishga yo'naltirish.

Identiv o'quv maqsadlari:

1. O'qituvchining ota-onalar bilan bola tarbiyasida hamkorlik qilish haqidagi bilimlarini so'zlab beradi.
2. Hamkorlik qilishning usullari, shakllari va vositalaridagi farqini ajratadi.
3. O'qituvchining ota-onalar bilan hamkorlik qilishi bo'yicha tadbirning rejasi va mazmunini ishlab chiqadi.

2-savol bayoni:

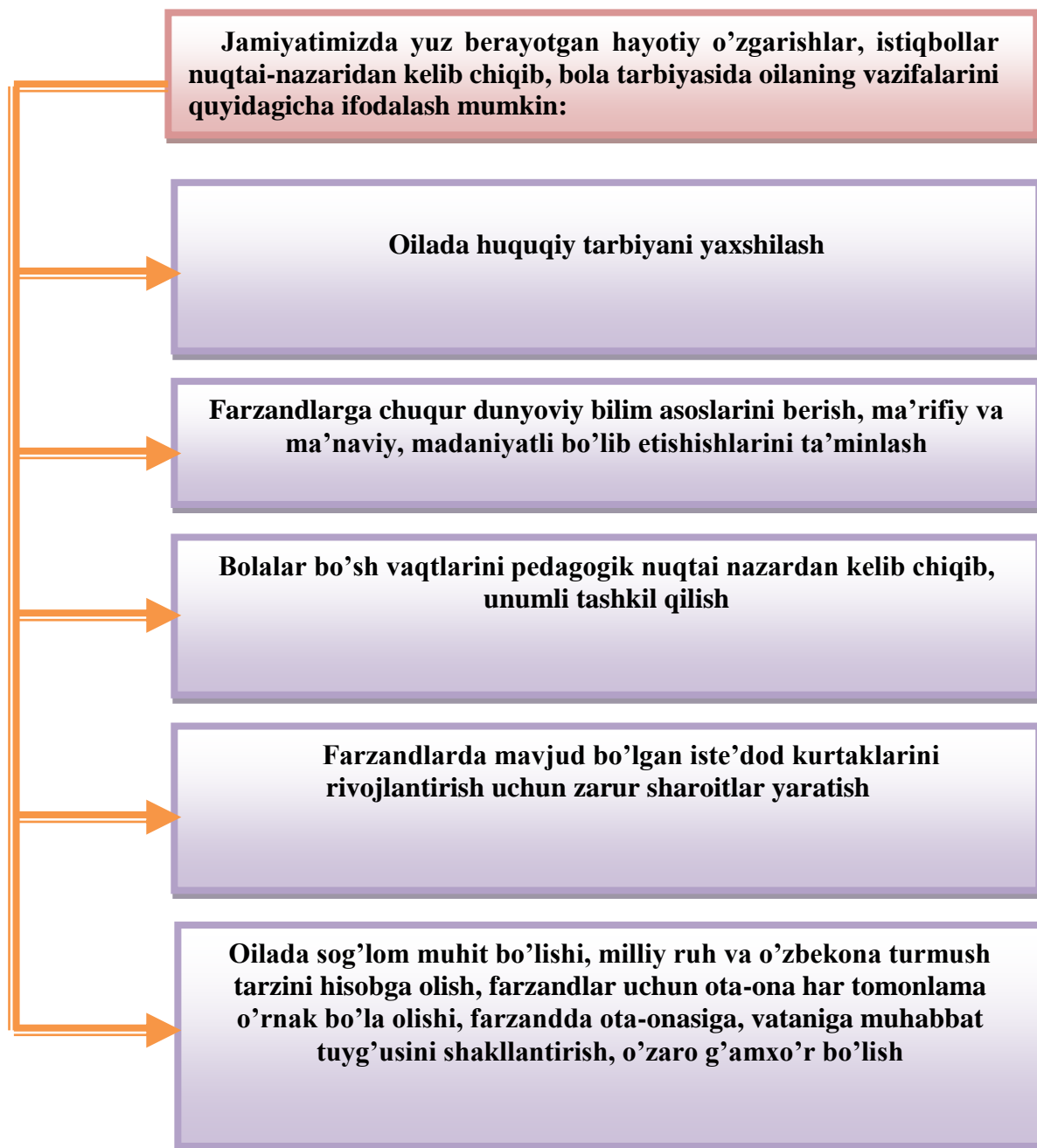
O'qituvchi va ota-onalar bolalarning asosiy tarbiyachilari hisoblanadi. SHu sababli tarbiya ishlarining samaradorligi ko'p jihatdan pedagogning ota-onalar bilan ishlash ko'nikmalari, ular bilan umumiy til topa bilishi, ularning yordami va qo'llab quvvatlashiga bog'liqdir.

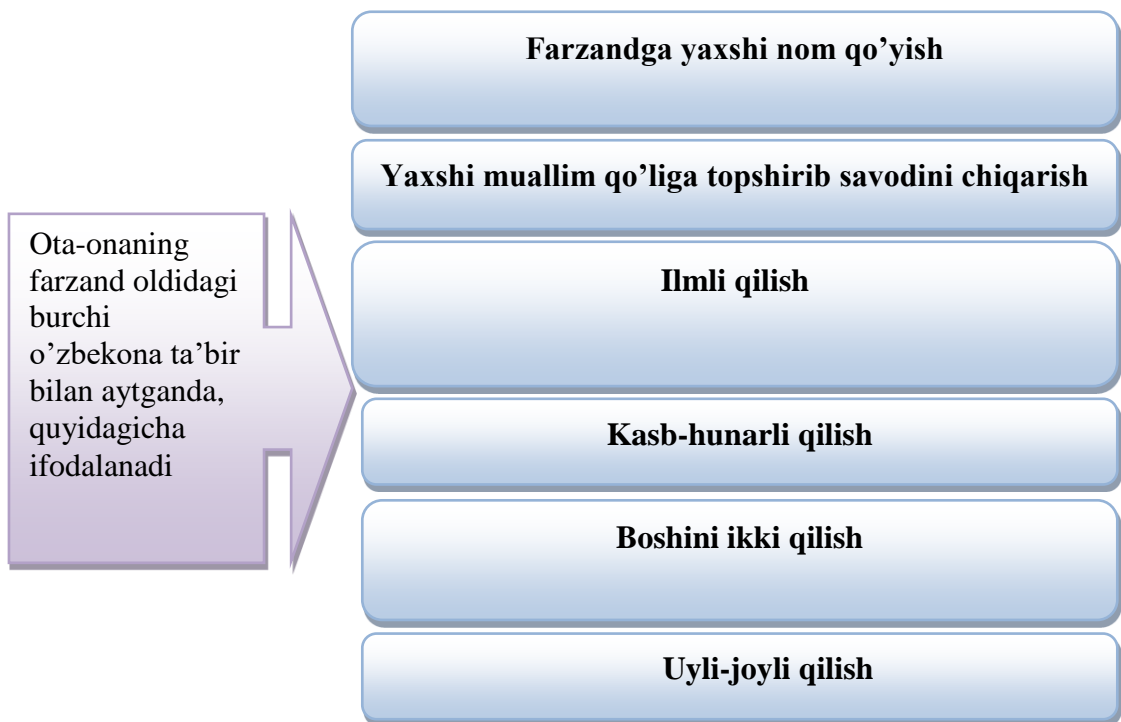
O'qituvchining ota-onalar bilan ishlash usullari va shakllari xilma-xildir. Bular ota-onalar umumiy yig'ilishlarini o'tkazish, ota-onalar guruhida va individual suhbatlar tashkil etish, ota-onalarni bolalar bilan bevosita ishlashga jalb qilish, ota-onalar orasida pedagogik bilimlarni keng targ'ibot qilish va boshqalar. O'qituvchi shuni bilishi kerakki, bu ko'p usul va shakllar hamma vaqt muvaffaqiyatlarga olib kelavermaydi. Tarbiyaviy faoliyatning mazmuni va usullari qanday bo'lishidan kat'iy nazar, ota-onalar va o'qituvchi o'rtasida o'rnatiladigan munosabat usuli asosan etakchi hisoblanadi.

Nazorat savollari:

1. O'qituvchining o'quvchi haqidagi fikr-mulohazalari qanday ifodalanishi maqsadga muvofik bo'ladi?
2. Bolada o'z kuchi va imkoniyatiga ishonch hosil qildirishda kimning roli ustun bo'ladi?
3. O'z hayotiy tajribangiz asosida ota-onalar bilan o'qituvchilaringizning sizning o'qishingiz va odob axloqingizni yaxshilash uchun qilgan ishlarini pedagogik nuqtai nazardan izohlang.
4. O'qituvchining bola tarbiyasi haqidagi bilimlari ota-onalarga qanday usullarda berilganligini ma'qullaysiz?

5. O'qituvchining ota-onalar bilan hamkorlik qilishining aniq bir rejasini, tadbirini tuzing va mazmunini ishlab chiqing.

3-savol bo'yicha darsning maqsadi:

Bola tarbiyasida jamoatchilik ta'sirini talabalarga tushuntirish. Ota-onalarning bolalar jamoasida tarbiyaviy ishlarni amalga oshirishdagi ishtirokini bayon etish.

Jamoatchilik orasida o'zlarini yaxshi tutishga odatlantirish.

Identiv o'quv maqsadlari:

1. Jamoatchilik, mahalla va turar joylarning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini izohlaydi.
2. O'quvchilar jamoalarida tarbiyaviy ishlarni tashkil etishda ota-onalarning ishtiroklarini tahlil etadi.
3. O'qituvchining ota-onalar va jamoatchilik bilan tarbiyaviy tadbirlarini o'tkazishiga metodik yordam ko'rsatishlarini dalillab boradi.

3-savolning bayoni:

O'qituvchi mahoratining nozik tomonlaridan biri ota-onalar va jamoatchilikning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini kuchaytirish hisoblanadi.

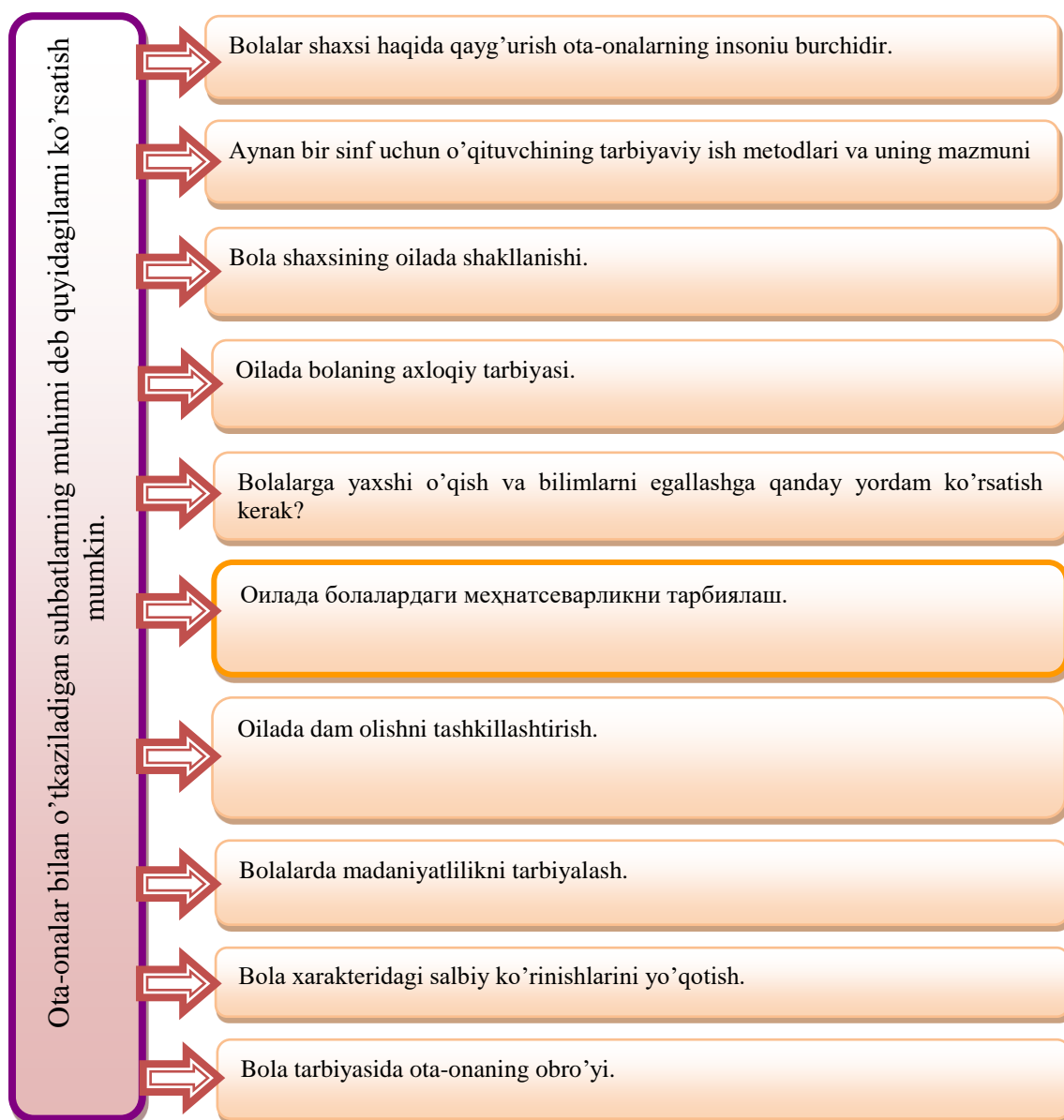
Jamoatchilik yoshlarning tarbiyasiga turlicha ta'sir etishi mumkin. Agar jamoat joylarida, ota-ona va maktab o'qituvchisining nazoratidan tashqarida bo'lgan bolaga atrof-muhitdagilar befarq qarasa, ularda ayrim salbiy odatlar paydo

bo‘lishi kuzatiladi. Ayniqsa, boshqarilmaydigan, noformal jamoat to‘planmalarida yoshlarda turli odob-ahloq qoidalarining buzilish hollari kuzatiladi. CHEkish, ichish, giyohvandlik, o‘g‘rilik va boshqa illatlarga duch keladilar. Ba‘zan beixtiyor ularga qo‘shilib qolish hollari uchraydi.

O‘qituvchining ota-onalar bilan suhbatlari.

Ota-onalar yig‘ilishlarida pedagogik mavzularga bag‘ishlangan suhbatlarni doim o‘tkazib turish maqsadga muvofiqdir. Ota-onalarni ma’lumotli qilib, ularni pedagogik madaniyatini oshiradi.

Ota-onalar bilan o‘tkaziladigan suhbatlarning muhimi deb quyidagilarni ko‘rsatish mumkin.

1. Bolalar shaxsi haqida qayg'urish ota-onalarning insoniy burchidir.
2. Aynan bir sinf uchun o'qituvchining tarbiyaviy ish metodlari va uning mazmuni.
3. Bola shaxsining oilada shakllanishi.
4. Oilada bolaning axloqiy tarbiyasi.
5. Bolalarga yaxshi o'qish va bilimlarni egallashga qanday yordam ko'rsatish kerak?
6. Oilada bolalardagi mehnatsevarlikni tarbiyalash.
7. Oilada dam olishni tashkil etish.
8. Bolalarda madaniyatlikni tarbiyalash.
9. Bola xarakteridagi salbiy ko'rinishlarini yo'qotish.
10. Bola tarbiyasida ota-onaning obro'yi.

Nazorat savollari:

1. Boshqarilmaydigan, noformal jamoalarning yoshlarga salbiy ta'sirining oldini olish uchun qanday yo'l tutish zarur deb hisoblaysiz?
2. Mahalla va turar joylarning yoshlar tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkoniyatlarini misollar bilan izohlang.
3. «Bir bolaga etti mahalla ota-ona» maqolini qanday tushunasiz?
4. Ota-onalar bilan bola tarbiyasi haqida suhbatlar uyushtirishning dolzarb muammolari va ularni o'tkazish metodikasini yozma bayon eting.
5. Ota-onalarni pedagogik-psixologik bilimlar bilan qurollantirish yo'llari va shakllarini tushuntirib bering.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Oila pedagogikasining ilmiy asoslari bilan tanishib chiqish.
2. SHarq allomalarining oilada bola tarbiyasi haqidagi qarashlarini o'rganish.
3. Oilaviy munosabatlar psixologiyasini o'rganish.
4. Ibratli, baxtli-saodatli oilalarning tajribalarini o'rganish va tahlil qilish.

Mavzu bo'yicha asosiy xulosalar:

1. Ota-onaning farzand oldidagi burchi o'zbekona ta'bir bilan aytganda, quyidagicha ifodalanadi: farzandga yaxshi nom qo'yish, yaxshi muallim qo'liga topshirib savodini chiqarish, ilimli, kasb-hunarli, boshini ikki va uyli- joyli qilishdan iboratdir.
2. O'qituvchi va ota-onalar bolalarning asosiy tarbiyachilari hisoblanadi. SHu sababli tarbiya ishlarining samaradorligi ko'p jihatdan pedagogning ota-onalar bilan ishlash ko'nikmalari, ular bilan umumiy til topa bilishi, ularning yordami va qo'llab quvvatlashiga bog'liqdir.
3. O'qituvchi mahoratining nozik tomonlaridan biri ota-onalar va jamoatchilikning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini kuchaytirish hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar ro'yxati:

1. Azarov Yu. Semeynaya pedagogika. M., 1986. 26-28 b.
2. Mo'minjonov T. YOshlar tarbiyasida maktab, oila va jamoatchilikning hamkorligi. T., 1966. 10-26 betlar

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Munavvarov A. Oila pedagogikasi. T. 1994. 23-34 betlar
2. Ochil.S. Mustaqillik mafkurasi va tarbiya asoslari. T. 1954. 32-43 betlar.